

Industriavtalet

Industrins samarbetsavtal
och förhandlingsavtal

Industriavtalet

Industrins samarbetsavtal
och förhandlingsavtal

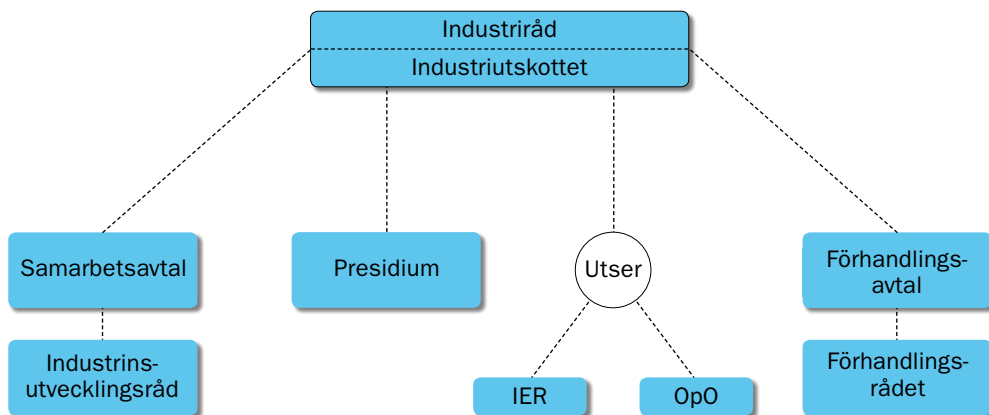

Inledning

Industriavtalet – egentligen Industrins samarbets- och förhandlingsavtal – är ett samarbetsavtal mellan arbetsgivarna och facken inom industrin. Avtalet kom till 1997 och ett nytt tecknades 2011 (då dock utan att Pappersindustriarbetareförbundet är med). Avtalet som omfattar såväl utvecklingsfrågor för industrin som förhandlingsordningen har haft stor betydelse både för svensk industris konkurrenskraft och för avtalsrörelserna och har därmed påverkat situationen även i andra sektorer.

En viktig del av Industriavtalet är att förhandlingarna om nya kollektivavtal blivit strukturerade. Avtalet slår fast hur förhandlingarna ska genomföras – de ska påbörjas senast tre månader innan de gamla kollektivavtalen löper ut. Om parterna inte har enats när en månad återstår ska särskilda medlare ("opartiska ordförande") utses. Dessa har rätt att lägga egna förslag till lösningar. De kan också skjuta upp varslade stridsåtgärder.

Avtalet hanteras av Industrirådet som består av företrädare för de avtalslutande parterna och ska följa och främja tillämpningen av avtalet. Industrirådet utser också de opartiska ordförandena samt ett ekonomiskt expertråd, Industrins ekonomiska råd, som har till uppgift att ge utlåtanden och rekommendationer, till exempel om industrins konkurrenskraft.

Industrins samarbetsavtal och förhandlingsavtal

Industrirådet

- Industrins parter har träffat samarbets- och förhandlingsavtal. För att följa och främja tillämpningen av dessa avtal och i övrigt behandla frågor som syftar till att skapa goda förutsättningar för industrin och dess anställda organiserar parterna ett industriråd ("Industrirådet") bestående av ledande företrädare för samtliga parter. Med ledande företrädare avses i första hand parts ordförande, vice ordförande, verkställande direktör och förhandlingschef eller avtalssekreterare.
- Inom Industrirådet utses ett presidium om fyra personer, varav två representanter för arbetstagarsidan och två representanter för arbetsgivarsidan. Mandatperioden för arbetet i presidiet ska vara två (2) år. Vidare utses inom Industrirådet ett utskott, Industriutskottet, med en representant för varje avtalspart.
- Industrirådet sammanträder minst en gång per år och därutöver då presidiet så beslutar. Industriutskottet sammanträder två gånger per år samt därutöver på kallelse av presidiet. Presidiet ansvarar för att det vid mötena förs protokoll som efter justering av mötets ordförande tillställs samtliga ledamöter.
- Presidiet förbereder Industrirådets möten samt är i övrigt verkställande för den verksamhet som följer av detta avtal eller som Industrirådet beslutar om. Till den löpande verksamheten som Industriutskottet ansvarar för hör att utse de Opartiska Ordförandena, i enlighet med § 3 i förhandlingsavtalet, och Industrins ekonomiska råd. Presidiet ska sammankalla Industriutskottet för dessa beslut samt ska i övrigt sammankalla Industriutskottet när det finns anledning till det. I den mån Industriutskottet beslutar tillsätta arbetsgrupper/projekt ansvarar presidiet för planering och samordning av dessa arbetsgrupper. I övrigt ansvarar presidiet och Industriutskottet för att verksamheten utvecklas i enlighet med detta avtals innehåll och anda.

Industriråd

Presidium och
industriutskott

Sammanträden

Arbetsformer

Resurser

- Avtalets utgångspunkt är att industrins parter genom att förena sina ansträngningar kan nå bättre resultat till fördel för industrins utveckling i Sverige. Arbetet ska bygga på nytänkande, långsiktighet och uthållighet. För att åstadkomma en väl fungerande verksamhet förutsätts därför att parterna avsätter nödvändiga resurser för arbetet. Samarbetet är frivilligt, men bygger på att samtliga organisationer bidrar efter förmåga.

Kostnader

- De huvudsakliga resurser som åtgår för denna verksamhet består i den tid organisationernas representanter avsätter i rådet samt i eventuella arbetsgrupper. Organisationerna svarar också var och en för medarbetarnas kringkostnader i samband med eventuella resor, etc. Andra kostnader i verksamheten ska fastställas inom ramen för Industrirådets gemensamma budget. Presidiet kan föreslå/besluta att kostnader ska fördelas enligt fastställd fördelningsnyckel mellan organisationerna.

Industrins ekonomiska råd

- För att utveckla parternas samarbete kring industrins utvecklings- och förhandlingsfrågor organiserar parterna *Industrins ekonomiska råd* ("ekonomiska rådet") som består av fyra ekonomer som inte är anställda i arbetsgivar- eller arbetstagarorganisation.
- Ekonomiska rådet ska lämna utlåtanden och rekommendationer i ekonomiska frågor på uppdrag av Industrirådet, Industrins utvecklingsråd, Industrins förhandlingsråd eller de Opartiska Ordförandena enligt förhandlingsavtalet. Uppdrag som bestäms av Industrins utvecklingsråd eller Industrins förhandlingsråd ska fastställas av Industriutskottet.
- Ekonomiska rådet svarar självständigt för sina utlåtanden och rekommendationer. Ekonomiska rådet ska dock under arbetet samråda med och inhämta synpunkter från parterna, främst från organisationernas chefsekonomer eller motsvarande befattningshavare.
- Ersättning till ledamöterna i ekonomiska rådet regleras i särskild ordning.

Ekonomiska
rådet

Industrins samarbetsavtal

Del I Inledning – avtalets syfte och inriktning

Avtalets syfte

- Avtalets syfte är att förena industrins parter ("parterna") i en strävan att förstärka industrins konkurrenskraft och skapa goda villkor för företagens anställda. Parterna har en lång tradition av framgångsrikt och nära samarbete i frågor som rör förutsättningarna för industrins utveckling. Samarbetet grundar sig på en gemensam syn på industrins roll och betydelse för samhälls-ekonomi. Med detta avtal vill parterna förstärka samt bredda samarbetet och därigenom främja fortsatt goda relationer mellan parterna. Avtalet är också en grund för ett utvecklat samarbete med andra intressenter som vill verka för en stark svensk industri.

Industrins roll

- Industrin spelar en avgörande roll för det svenska samhällets utveckling och välbefinnande. Omfattningen av den svenska exporten har mer än fördubblats under de senaste decennierna och industrins exportintäkter motsvarar omkring halva Sveriges BNP. Exporten domineras av tillverkade varor samt tjänster som i olika grad är kopplade till dessa. Med hänsyn tagen till direkt och indirekt sysselsättning svarar industrisektorn för gott och väl en fjärdedel av den totala sysselsättningen.

Lönebildningen

- Lönebildningen är parternas ansvar. Industrins parter samarbetar för att säkerställa en stabil lönebildning i Sverige och beaktar därvid lönebildningens konsekvenser på inflation, sysselsättning och konkurrenskraft. Industrins utsatthet för internationell konkurrens innebär att arbetskraftskostnadsökningar långsiktigt måste stå i överensstämmelse med den internationella utvecklingen, främst i våra viktigaste konkurrentländer, för att inte underminera tillväxt och sysselsättning. En sund och bärkraftig lönebildning förutsätter att förbundsavtalen inom industrin, som är kärnan i den internationellt konkurrensutsatta sektorn, utgör kostnadsnorm och vägledning för arbetskraftskostnader på svensk arbetsmarknad. En väl fungerande lönebildning är förutsättningen för att en stärkt konkurrenskraft kan kombineras med god löneutveckling och goda villkor i övrigt för de anställda.

- Detta avtal ska främja parternas gemensamma aktiviteter för att utveckla industrins förutsättningar och möjligheter. Parterna vill gemensamt verka för ökad kunskap och insikt om industrins betydelse för samhället och den ekonomiska utvecklingen i Sverige, samt behovet av goda förutsättningar för industrins konkurrenskraft. Parterna vänder sig i detta arbete till beslutsfattare, opinionsbildare samt till allmänheten. Av särskild betydelse är en nära dialog mellan industrins parter och regering och riksdag.

Skapa insikt

Del II Industrins förutsättningar

Industrin

- Sverige har en lång industritradition som skapat en rad världsledande företag inom olika branscher. Trots att många av dessa idag har en stor del av sin verksamhet utomlands finns ofta huvudkontor, produktutveckling och avancerad produktion i Sverige. Dessa företag bidrar på ett avgörande sätt till det industriella kunnandet och utvecklingskraften i Sverige. Samtidigt spelar mindre och medelstora industriföretag en viktig roll som utvecklare av nya branscher och produkter samt som leverantörer och strategiska partners till de stora företagen.

Globalisering

- Svensk industri är beroende av en global marknad som kännetecknas av hård konkurrens från företag både i etablerade och nya industriländer. På efterfrågesidan har en förändring skett där tyngdpunkten på marknaden för många av de varor och tjänster som produceras av svensk industri förskjutits bort från Sverige och Europa mot de nya tillväxtländerna. Ett ökat innehåll av inbäddade och kompletterande tjänster är idag viktigt som konkurrensfaktor när svenska varor säljs utomlands.

Omställning

- Industrins företag och branscher utvecklas och förändras i takt med globaliseringens påverkan. Tillsammans med ändrad efterfrågan, snabb teknisk utveckling, klimathot och politiska och sociala förändringar i vår omvärld ställer detta allt större krav på utvecklingskraft och omställningsförmåga hos företagen och de anställda. Medarbetarnas kompetens och hur denna nyttiggörs i företagen spelar en avgörande roll för att upprätthålla och utveckla konkurrenskraften. Att företagen är rätt bemannade och att medarbetarna har rätt yrkeskompetens är en strategisk fråga i företagen. Det gäller både vid nyrekrytering och vid neddragningar.

- Politiska beslut har stor betydelse för industrin. Viktiga förutsättningar är exempelvis en utbyggd infrastruktur, väl fungerande energiförsörjning till konkurrenskraftiga priser, industri-relevanta utbildningar av hög kvalitet, liksom frågor som rör beskattning och förutsättningar för ägande av företag. Det faktum att politiken har inflytande över villkor och begränsningar för industrins verksamhet understryker behovet av en nära dialog mellan industrins parter och regering och riksdag.
- Sveriges medlemskap i EU innebär att många politiska beslut av betydelse för industrin fattas på europeisk nivå. Den gemensamma hemmamarknaden inom EU möjliggör en konkurrensneutral utformning av lagar och regelverk och underlättar harmonisering/standardisering av villkoren, inte minst inom miljöområdet. I det europeiska samarbetet är det samtidigt viktigt att säkerställa att hänsyn tas till väsentliga svenska industriintressen.

Politiken

Europa

Del III Avtal om samverkan för industrins utveckling

Samverkan

- Parternas samverkan om industrins utveckling tar sikte på att skapa bästa möjliga förutsättningar för industrins långsiktiga utveckling samt att möta olika behov som följer av en strukturomvandling. Industrins parter har lång erfarenhet av att tillsammans hantera dessa frågor i syfte att finna lösningar som kan möta både de anställdas behov av goda arbets- och anställningsvillkor och företagens behov att stärka sin konkurrensförmåga. Parterna värnar gemensamt om ett gott samarbetsklimat i dessa frågor och en nära dialog med staten och det omgivande samhället.

Konkurrensfördelar

- Sverige måste utveckla en industriell miljö som lockar företag att investera och förlägga sina verksamheter hit och att utveckla dessa långsiktigt. Parterna vill i samverkan arbeta för att förstärka de konkurrensfördelar Sverige har i form av bland annat goda förutsättningar för energiproduktion, tillgång på råvaror, hög kunskapsnivå och en stark industrikultur. En hög teknisk nivå, kreativa och innovativa arbetsmiljöer, satsningar på forskning inom industrirelevanta områden, en god omställningsförmåga, välutvecklat tjänsteerbjudande och en avancerad IT-användning, är andra exempel på viktiga konkurrensmedel.

Nackdelar

- Parterna vill samverka för att utveckla konkurrensfaktorer som har särskilda möjligheter att utvecklas i vårt land. Parterna har också ett gemensamt intresse av att belysa och föreslå åtgärder som kan motverka konkurrensnackdelar för företag med verksamhet i Sverige. Det kan handla om brister i kompetensförsörjning, regelverk som försvårar investeringar, brister i infrastruktur, icke konkurrensneutrala skatter m.m.

- En särskild konsekvens av strukturomvandlingen är behovet för industrin att kunna ställa om såväl kapital som människor och fysiska resurser till ny eller förändrad verksamhet. Detta omfattar både att möta behoven i samband med nedläggning och avveckling och att klara tillförsel av resurser och kompetens som behövs för att utveckla nya verksamheter. Omställning kan innebära större eller mindre förlust av värden och det är önskvärt att kunna minimera dessa kostnader för både den enskilde, företagen och samhället. Industrins parter vill se en utvecklad dialog med staten och samhället med sikte att förbättra omställningsförmågan och innovationskraften hos svensk industri.
- Parternas samverkan anpassas alltefter den utveckling och omvandling som industrin genomgår och de behov som därigenom uppstår. Organisationerna har möjlighet att föreslå nya samarbetsområden utöver de som nämns i detta avtal. De konkreta samverkansfrågorna kan därmed skifta över tiden men parterna har identifierat tre områden där samverkan i olika projekt i dagsläget är särskilt angelägen:

Omställnings-
förmåga

Samarbets-
områden

1. Utbildning, forskning, och innovation

- Industrins utvecklingsförmåga är central för konkurrenskraften. De viktigaste aspekterna på denna sammanfattas i den s.k. kunskapstriangeln (Utbildning-Forskning-Innovation. Industrins parter vill arbeta för att tillgodose industrins kompetensbehov på alla nivåer och där områden som rekrytering, utbildningsinnehåll, arbetsmarknadsrelevans och kvalitet är väsentliga. Industrins parter har ett särskilt ansvar att värna om utbildningar som vänder sig till blivande ingenjörer och yrkesarbetare.
- Industrins parter lägger största vikt vid att utveckla förutsättningarna för att forskning och innovation ska bli ett stöd för företagens utvecklingsbehov. Ett välutvecklat samarbete inom dessa områden mellan akademi, industriforskningsinstitut och industrin bidrar verksamt till företagens möjligheter att stå starka i den globala konkurrensen. Det ska vara lätt för personer att röra sig mellan den akademiska och den industriella världen och de anställdas engagemang i förbättrings- och innovationsarbete är en nödvändig tillgång. Statens och EU:s satsningar på utbildning, forskning med industrirelevans, innovation, inklusive innovationsupphandlingar, är centrala frågor att uppmärksamma.

2. Starka industriella miljöer

- Företagen är beroende av en mängd olika förutsättningar för att utvecklas och kunna hävda sin konkurrenskraft. Många av dessa faktorer är knutna till den fysiska miljön, i regionen eller nationellt. En väl utbyggd infrastruktur med god energiförsörjning, väl fungerande kommunikationer, etc. är avgörande. Samverkan mellan företag inom samma bransch och med en mängd andra aktörer, företag i andra branscher, myndigheter, utbildningsordnare och den offentliga och privata tjänstesektorn bör underlättas. Många företag ingår i sådana kluster och en viktig del i att stärka den industriella miljön i Sverige är att stärka möjligheterna till sådana kontakter mellan aktörer och mellan individer.
- Industrins parter ska bland annat verka för att utveckla industrisamverkan på regional och nationell nivå, samverkan mellan andra aktörer och industrin, satsningar på demonstratorer och testanläggningar, underlättande av industrietableringar, tillgång till riskvilligt kapital för industrin och konkurrensneutrala skatter och yttre miljökrav, utbyggnad av infrastruktur samt säker och miljövänlig tillgång till energi till konkurrenskraftiga priser.

3. Produktivitet i företagen

- Sverige möter många länder i den globala konkurrensen som kan tillgodoräkna sig mycket låga kostnader för arbetskraft. Industrins samarbetsavtal tar bl.a. sikte på en lönebildning som är förenlig med att utveckla Sveriges konkurrenskraft. Industrins parter är därtill överens om att svensk industri måste konkurrera genom skapandet av höga förädlingsvärden. Grunden för en god reallöneutveckling är att företagen utvecklar sin effektivitet och förmåga att bedriva en rationell verksamhet. Parterna ser goda förutsättningar att utveckla samarbetet kring, produktivitet, arbetsvillkor och en hållbar arbetsmiljö och att i detta stimulera till en kreativ och innovativ arbetsmiljö med bra ledarskap.
- Samverkan i företagen kring dessa mål är en gemensam uppgift för de lokala parterna och de centrala parterna kan bidra till detta genom att sprida goda erfarenheter och förebilder och genom att främja forsknings- och utvecklingsarbete inom dessa områden. Effektiv produktframtagning, process- och produktionsutveckling samt utveckling av tjänsteinnehållet i industrins erbjudanden är några av de frågor som berörs.

Del IV Samverkansformer – industrins utvecklingsråd

- För att utveckla parternas samarbete kring industrins utvecklingsfrågor organiserar parterna ett Industrins utvecklingsråd ("utvecklingsrådet") som består av lika antal ledamöter från den fackliga respektive arbetsgivarparten. Ledamöterna bör utses bland ledande befattningshavare hos organisationerna. Inom utvecklingsrådet utses en ordförande samt en vice ordförande som alternerar mellan parterna. Utvecklingsrådet utser ett sekretariat bestående av personer, högst fyra (4) från vardera sidan. Parterna till samverkansavtalet kan uppdra åt utvecklingsrådet att hantera en viss fråga. I övrigt ansvarar utvecklingsrådet för att verksamheten utvecklas i enlighet med samarbetsavtalets innehåll och anda.
- Ordföranden och vice ordföranden förbereder tillsammans med sekretariatet utvecklingsrådets möten samt leder i övrigt den verksamhet utvecklingsrådet beslutar om. Utvecklingsrådet kan till sig adjungera personer, både från parternas organisationer och andra, för att bidra till verksamheten. Utvecklingsrådet sammanträder normalt fyra gånger per år och behandlar då aktuella frågor inom området samt nya frågor som kan aktualiseras. Vid utvecklingsrådets möten förs minnesanteckningar som justeras av ordförande och vice ordförande och därefter tillställs utvecklingsrådets ledamöter.
- Den löpande verksamheten inom utvecklingsrådet bedrivs i form av arbetsgrupper/projekt i vilka personer från parterna ingår, alltefter frågans art. Även externa personer kan ingå i en sådan arbetsgrupp. Utvecklingsrådet beslutar om vilka arbetsgrupper som ska inrättas, deras respektive uppgift, samt varaktighet. Utvecklingsrådets sekreterare ansvarar för planering och samordning av dessa arbetsgrupper vilka rapporterar sin verksamhet vid utvecklingsrådets möten. Arbetsgrupperna ska eftersträva en förtroendefull och informell samarbetsform.

Utvecklingsråd

Sammanträden

Arbetsformer

Resurser

- Avtalets utgångspunkt är att industrins parter genom att förena sina ansträngningar kan nå bättre resultat till fördel för industrins utveckling i Sverige. Arbetet ska bygga på nytänkande, långsiktighet och uthållighet. För att åstadkomma en väl fungerande verksamhet förutsätts därför att parterna avsätter nödvändiga resurser för arbetet. Samarbetet är frivilligt, men bygger på att samtliga organisationer bidrar efter förmåga.

Kostnader

- De huvudsakliga resurser som åtgår för denna verksamhet består i den tid organisationernas representanter avsätter i utvecklingsrådet samt i de olika arbetsgrupperna. Organisationerna svarar också var och en för medarbetarnas kringkostnader i samband med eventuella resor, etc. Andra kostnader i verksamheten ska fastställas inom ramen för utvecklingsrådets gemensamma budget. I särskilda fall kan utvecklingsrådet föreslå/besluta att kostnader som inte kunnat förutses ska fördelas enligt fastställd fördelningsnyckel mellan organisationerna.

Industrins förhandlingsavtal

Del I Syfte och inriktning

- Genom detta förhandlingsavtal manifesterar parterna inom industrin sitt gemensamma intresse av att främja industriell utveckling, lönsamhet och stärkt internationell konkurrenskraft på varje avtalsområde inom industrin. Förhandlingsavtalet ska ge långsiktig stabilitet och en väl fungerande lönebildning.
- Parterna är överens om att ändamålet med förbundsavtalen är att dessa ska bidra till att stärka industrins konkurrenskraft, god löneutveckling och goda villkor i övrigt för de anställda.
- Stridsåtgärder på industrins område är skadliga för en god utveckling, det gäller både för företagen och för arbetstagarna. Det är med hänsyn till parternas gemensamma intresse av framgångsrika verksamheter avgörande att avtal träffas under arbetsfred i konstruktiva förhandlingar. Förhandlingsavtalet skapar förutsättningar för det.
- Utgångspunkten för förhandlingarna inom industrin är industrins villkor och förhållanden men hänsyn måste också tas till den svenska ekonomin i dess helhet.
- Förhandlingar om nya förbundsavtal ska vara tidsmässigt samordnade. Förhandlingarna ska påbörjas i god tid och avslutas innan förbundsavtalen löper ut.
- En sund och bärkraftig lönebildning förutsätter att förbundsavtalen inom industrin utgör kostnadsnorm och vägledning för arbetskraftskostnader på svensk arbetsmarknad.

- Parterna inom industrin åtar sig, var och en och gemensamt, att verka för att ”kostnadsmärket” inom industrin är den norm inom vilken övriga parter på arbetsmarknaden ska hålla sig.
- Till grund för detta avtal ligger dessutom parternas gemensamma uppfattning att reglering av löner och andra anställningsvillkor bör ske genom avtal och att lagstiftning så långt möjligt bör undvikas.
- Parterna förbinder sig att följa detta avtal i sina förhandlingar om gemensamma förbundsavtal (kollektivavtal på förbunds-nivå) för sina medlemmar.

Del II Förhandlingsordning

§ 1 Avtalets syfte

Avtalet syftar till att parterna ska träffa avtal på förbundnivå som reglerar fredsplikt, löner och anställningsvillkor. Förhandlingsavtalet har prioritet och andra avtal och samarbeten som parterna ingår i måste vara förenliga med de gemensamma intressen som bär upp detta avtal.

Syftet med detta avtal är

- att stärka industriell utveckling, lönsamhet och internationell konkurrenskraft på varje avtalsområde inom industrin och ge förutsättningar för god löneutveckling och goda villkor i övrigt för de anställda
- att säkerställa konstruktiva förbundsavtalsförhandlingar som präglas av ordning och reda och att förbundsavtal träffas med balanserade resultat enligt fastställd tidplan och utan stridsåtgärder
- att arbetsorganisation, lönesättning och arbetsvillkor utformas till stöd för goda arbetsresultat, utvecklande arbeten och bättre kompetens
- att det kostnadsmärke som etableras genom industrins förbundsavtal ska utgöra den norm inom vilken övriga parter på arbetsmarknaden håller sig
- att åstadkomma en koordinering av förhandlingarna om förbundsavtal inom industrin när det gäller bestämmelser om kostnader samt att stärka industrins normerande verkan genom att flera av industrins förbundsavtal kan träffas nära varandra i tiden

Parterna inom industrin har sinsemellan ett ansvar för att dessa syften uppnås samt ska, var och en och gemensamt, verka för industrins normering på arbetsmarknaden.

§ 2 Tidplan och regler för förhandlingar om kollektivavtal

Förbundsavtalsparterna ska planera och genomföra förhandlingsarbetet för nya förbundsavtal så att dessa träffas innan det föregående avtalet löper ut.

Om förbundsavtalsparterna inte enas om annat ska förbundsavtalsparterna framställa sina avtalskrav senast tre månader före gällande förbundsavtals utlöpningsdag. Nya eller utökade krav får framställas senare än tre månader före utlöpningsdagen endast om förbundsavtalspart kan hänvisa till att förutsättningarna väsentligt förändrats och att objektivt hinder funnits mot att framställa kravet i rätt tid.

Avtalskrav ska utformas med sådan tydlighet och konkretion att mottagaren utan svårighet kan förutse vilken slags avtalsreglering som kraven avser. Även parts reaktioner på motpartens avtalskrav ska vara tydliga och konkreta.

Av parterna utsedda opartiska ordföranden inträder i förhandlingarna i enlighet med bestämmelserna i detta avtal.

Förbundsavtalspart kan inte varsla om primärkonflikt under förbundsavtalets löptid.

Anm.

I frågan om möjligheten att vidta s.k. indrivningsblockad gäller 41 § andra stycket medbestämmandelagen.

Om förbundsavtalsparter önskar förlänga förbundsavtalet efter utlöpningsdagen, fordras samtycke från de opartiska ordförandena.

§ 3 Opartisk ordförande (OpO)

När detta avtal träder i kraft ska parterna till förhandlingsavtalet utse en grupp – minst två och högst tio personer – att vara opartiska ordföranden (OpO) enligt reglerna i detta avtal.

Den som utses till OpO ska i utförandet av uppdraget vara helt objektiv i förhållande till parterna. Det åligger således varje OpO att utföra sitt uppdrag enligt detta avtal oberoende, opartiskt och i enlighet med avtalets syfte.

OpO utses för en period om högst två (2) år och fortsatt uppdrag fordrar nytt förordnande. Parterna ska se till att OpO-funktionen fortlöpande är bemannad.

Parterna ska gemensamt och i konsensus bestämma OpO-gruppens storlek och utse de personer som ska ingå i gruppen. Med hänsyn till de syften som bär upp detta avtal förutsätts att parterna anstränger sig till det yttersta för att uppnå konsensus.

Om parterna trots allt vid något tillfälle inte kan uppnå enighet om vilka som ska utses som OpO, bör parterna träffa överenskommelse om annat sätt att utse OpO-gruppen än i konsensus. Oavsett hur OpO utses åligger det parterna att i sitt förslagsarbete och i underhandlingar om hur OpO-gruppen ska utses, beakta OpO:s uppdrag enligt förhandlingsavtalet och avtalets syften.

Bland de utsedda ledamöterna i OpO-gruppen utser parterna en ordförande, tillika verkställande ledamot i OpO-gruppen. Om parterna inte kan enas ska gruppen konstitueras sig själv och således inbördes utse en ledamot att vara ordförande tillika verkställande ledamot. Ordföranden leder och samordnar OpO-gruppens arbete, varvid konsensus ska eftersträvas. Om meningsskiljaktigheter ändå uppkommer inom OpO-gruppen har ordföranden utslagsröst.

Om någon inom OpO-gruppen under det att förhandlingar om förbundsavtal pågår på egen begäran lämnar sitt uppdrag eller är förhindrad att fullgöra det, ska gruppen, tillfälligt tills förhandlingarna slutförts, kunna kompletteras med ytterligare personer. Sådan komplettering beslutas av OpO-gruppens ordförande efter samråd med berörda parter.

Ersättning till dem som utsetts till OpO regleras i särskild ordning.

§ 4 Biträde av OpO

Från och med den dag som infaller en månad före ett visst förbundsavtals utlöpningsdag ska berörda förbundsavtalsparter biträdas av OpO, som på eget initiativ ska inträda i förhandlingarna och efter egen bedömning i enlighet med detta avtal vidta de åtgärder som behövs för att förbundsavtalsförhandlingarna ska slutföras i rätt tid.

OpO för visst avtalsområde utses av den verkställande ledamoten i OpO-gruppen. Huvudregeln är att OpO arbetar parvis.

Om en part anser att det inte går att få till stånd reella och konstruktiva förhandlingar före det att OpO ska inträda i förhandlingarna, kan part begära att OpO kallar samman parterna på avtalsområdet i syfte att få till stånd konstruktiva förhandlingar. Vid det mötet måste parterna ingående redovisa skälen till varför de inte har kunnat inleda reella och konstruktiva förhandlingar samt till OpO lämna förslag om hur parterna ska komma vidare i förhandlingarna. OpO ska föra protokoll över de delar av mötet där båda parter samtidigt varit närvarande i diskussionen med OpO.

§ 5 Uppgifter och befogenheter för OpO

OpO har till uppgift att se till att parterna träffar avtal i rätt tid med balanserade resultat som är förenliga med förhandlingsavtalets syfte. OpO har också uppgiften att koordinera förbundsavtalsförhandlingarna inom industrin i enlighet med förhandlingsavtalets syfte angivet i punkten 1.

Efter egen bedömning om vad som enligt förhandlingsavtalets syfte är till gagn för förbundsavtalsparters förhandlingsarbete kan för avtalsområdet ansvariga OpO på eget initiativ besluta om följande åtgärder:

- ålägga förbundsavtalsparter att utreda eller precisera enskilda förhandlingsfrågor;
- lägga egna förslag till lösning av förhandlingsfrågor;
- lägga slutlig hemställan, varvid gäller att OpO:s hemställan endast kan antas eller förkastas i dess helhet;
- skjuta upp av förbundsavtalspart varslad stridsåtgärd till dess alla tänkbara möjligheter till en lösning är slutgiltigt uttömda, dock längst sju eller i vissa fall fjorton kalenderdagar¹. Beslut om uppskjutande får fattas en gång per varslad stridsåtgärd. OpO ska för berörda parter redovisa skälen att skjuta upp varslad stridsåtgärd;
- föreslå parterna att låta fråga avgöras genom slutbudsmedling enligt Bilaga 1;
- kalla parter till möten, varvid kallelse har för part bindande verkan. Möten som OpO kallat till, leds av OpO.

OpO:s uppgifter och befogenheter enligt detta förhandlingsavtal gäller under hela förhandlingsförloppet och till dess att förbundsavtal träffats mellan samtliga parter i detta avtal.

---

¹ Om part varslar om stridsåtgärd under det att partsgemensamma överläggningar enligt § 6 pågår är uppskjutandetid per stridsåtgärd fjorton kalenderdagar.

§ 6 Partsgemensamma överläggningar

Om förbundsavtalsparter inte förmått träffa nytt förbundsavtal senast på gällande förbundsavtals utlöpningsdag, ska förbundsavtalsparterna omedelbart samråda med hela OpO-gruppen och i samband därmed ingående redovisa skälen för att nytt avtal inte kommit till stånd. Om det vid tidpunkten för ett sådant sammanträffande har träffats nya förbundsavtal mellan andra parter inom industrin ska de förbundsavtalsparter som inte förmått träffa avtal klargöra hur de förhåller sig till dessa nya avtal.

Med utgångspunkt från vad som framkommer vid sådant samråd åligger det OpO-gruppen att sammankalla parterna inom industrin till partsgemensamma överläggningar om hur de parter som inte förmått att själva träffa nytt förbundsavtal bör förfara för att de ska kunna träffa avtal.

Anm.

Om de förbundsavtalsparter som inte förmått träffa nytt förbundsavtal vill ha ytterligare tid att förhandla före det att de partsgemensamma överläggningarna genomförs, står den möjligheten till buds att parterna förlänger förbundsavtalets giltighetstid. En sådan förlängning kräver OpOs samtycke enligt § 2. Parterna är överens om att en överenskommelse om förlängning kan träffas även efter det att förbundsavtalet löpt ut. Förlängningen ges i den situationen verkan bakåt i tiden och gäller från den tidpunkt då förbundsavtalet upphörde att gälla.

Det åligger envar part inom industrin att vid sådana överläggningar konstruktivt bidra till att situationen kan lösas i enlighet med parternas gemensamma intressen, som dessa kommit till uttryck i detta avtal. Parterna ska beakta att i detta avtal ligger ett krav på att reella och konstruktiva förhandlingar ska ha förevarit med hänsyn till aktuell förhandlingsfråga. Huruvida konstruktiva förhandlingar förevarit måste bedömas från fall till fall, men bedömningen bör alltid innebära en jämförelse med vad övriga förhandlingsparter lyckats förhandla fram i samma fråga.

De partsgemensamma överläggningarna ska äga rum inom sju kalenderdagar räknat från gällande förbundsavtals utlöpningsdag. OpO-gruppens ordförande ansvarar för att protokoll förs från överläggningarna. Protokollet ska upprättas senast en dag efter att överläggningarna avslutats och ska därefter omedelbart delges samtliga parter inom industrin.

De förbundsavtalsparter som inte förmått träffa nytt förbundsavtal ska efter de partsgemensamma överläggningarna noggrant överväga de förslag som framkommit vid överläggningen med samtliga parter inom industrin samt sinsemellan och med OpO diskutera hur dessa förslag kan tillämpas inom avtalsområdet. OpO-gruppens ordförande ansvarar för att protokoll förs från även denna överläggning över de delar där båda parter samtidigt varit närvarande i diskussionen med OpO.

§ 7 Arbetskonflikt

Om en arbetskonflikt har brutit ut inom visst avtalsområde, kan parterna föranstälta om slutlig rekommendation till de förbundsavtalsparter inom vilkas avtalsområde konflikt pågår.

För sådan prövning ska Industrirådet kallas samman av OpO-gruppen. Kallelse kan ske på OpO-gruppens eget initiativ eller på begäran av endera arbetstagsidan eller arbetsgivarsidan i förhandlingsavtalet. Sammanträdet ska äga rum inom tio (10) kalenderdagar från begäran.

Antalet röstberättigade i Industrirådet ska bestämmas utifrån den av arbetstagsidan och arbetsgivarsidan i förhandlingsavtalet som har minst antal parter. Syftet är att arbetsgivarsidan respektive arbetstagsidan ska ha lika antal röster vid omröstningen, med en röst per part. Vid den beräkningen ska utevaro från sammanträdet inte beaktas². Det åligger arbetstagsparterna och arbetsgivarparterna att vid sammanträdet ange vilka personer inom Industrirådet som ska delta i omröstning om den slutliga rekommendationen. Ledamot i Industrirådet kan inte överlåta sin rösträtt till annan part.

Sammanträdet ska ledas av ordföranden i OpO-gruppen. Vid sammanträdet ska förutom ledamöterna i Industrirådet även samtliga OpO närvara. Det åligger samtliga närvarande att konstruktivt bidra till att konfliktsituationen kan lösas i enlighet med parternas gemensamma intressen, som dessa kommit till uttryck i detta avtal. Berörda förbundsavtalsparter ska höras vid sammanträdet.

När ordföranden i OpO-gruppen tillsammans med övriga OpO bedömer att sammanträdet gett tillräckligt underlag för ställningstagande ska sammanträdet ajourneras. OpO-gruppen ska därefter utarbeta en slutlig rekommendation till lösning av tvistefrågorna varefter sammanträdet ska återupptas.

---

2 Om part uteblir från sammanträdet ska den parten anses ha lagt ned sin röst vid omröstningen. Bestämmelser i lag om laga förfall ska tillämpas.

När sammanträdet återupptas ska Industrirådets röstberättigade, enligt vad som nyss sagts, genomföra en omröstning om huruvida Industrirådet förordar att de förbundsavtalsparter inom vilkas avtalsområde konflikt pågår, antar den slutliga rekommendationen. De konfliktande parterna har därefter att ta ställning till rekommendationen.

Beslut om rekommendationen fattas med enkel majoritet. Beslutet ska meddelas i samband med sammanträdet. OpO-gruppens ordförande ansvarar för att protokoll förs vid sammanträdet.

§ 8 Retroaktivitet

Om av facklig organisation varslad stridsåtgärd träder i kraft går alla anspråk på retroaktiv tillämpning av lön eller annan ersättning förlorade.

§ 9 Förbundsavtalens tillämpning och fredsplikt

När ett förbundsavtal träffats åvilar det förbundsavtalsparterna att i lagenlig ordning vaka över avtalets efterlevnad och rätta tillämpning.

Om en olovlig stridsåtgärd bryter ut ska alla eventuellt pågående lokala förhandlingar inom berört företag omedelbart upphöra. Endast överläggning enligt § 43 medbestämmandelagen i syfte att återställa arbetsfreden må genomföras. Om en fråga i förbundsavtalet legat bakom stridsåtgärden ska eventuella lokala förhandlingar i denna fråga anses avslutade. Om frågan inte tidigare slutförts enligt förhandlingsordningen kan förbundsparterna ta upp den till behandling.

Förbundsparter kan enas om att tvist ska lösas av skiljenämnd i stället för av Arbetsdomstolen.

§ 10 Anmälan av avtalet till Medlingsinstitutet för registrering

Detta förhandlingsavtal ska gälla i stället för bestämmelserna om medling enligt medbestämmandelagen (1976:580). Parterna är överens om att denna överenskommelse utgör ett sådant avtal om förhandlingsordning som anges i 47 b § tredje stycket medbestämmandelagen och att avtalet i enlighet med bestämmelserna i det lagrummet ska anmälas till Medlingsinstitutet för registrering.

Del III Samverkan i arbetsmarknadsfrågor – industrins förhandlingsråd

Förhandlingsråd

- För att utveckla parternas samarbete kring industrins förhandlingsfrågor och villkor på arbetsmarknaden organiserar parterna ett Industrins förhandlingsråd ("förhandlingsrådet"). Förhandlingsrådet består av tre (3) ledamöter från arbetstagarparterna och tre (3) ledamöter från arbetsgivarparterna. Ledamöterna utses bland förhandlingschefer eller avtalssekreterare.

Sammanträden

- Förhandlingsrådet sammanträder vid behov, dock minst två (2) gånger per år, och behandlar då aktuella frågor inom området samt nya frågor som kan aktualiseras. Till förhandlingsrådets ansvarsområde hör att lämna förslag till Industrirådets presidium om hur OpO-funktionen fortlöpande ska vara bemannad. Vid förhandlingsrådets möten förs minnesanteckningar som justeras av mötesordförande och därefter tillställs förhandlingsrådets ledamöter.

Förhandlingsrådet ska en (1) gång per år och därutöver vid behov anordna sammanträde mellan samtliga parter i förhandlingsavtalet, varvid part ska företrädas av förhandlingschef eller avtalssekreterare.

Arbetsformer

- I den mån förhandlingsrådet beslutar tillsätta arbetsgrupper/projekt ansvarar förhandlingsrådet för planering och samordning av dessa arbetsgrupper. I övrigt ansvarar förhandlingsrådet för att verksamheten utvecklas i enlighet med förhandlingsavtalets innehåll och anda.

Resurser

- Avtalets utgångspunkt är att industrins parter genom att förena sina ansträngningar kan nå bättre resultat till fördel för industrins utveckling i Sverige. Arbetet ska bygga på nytänkande, långsiktighet och uthållighet. För att åstadkomma en väl fungerande verksamhet förutsätts därför att parterna avsätter nödvändiga resurser för arbetet. Samarbetet är frivilligt, men bygger på att samtliga organisationer bidrar efter förmåga.

- De huvudsakliga resurser som åtgår för denna verksamhet består i den tid organisationernas representanter avsätter i rådet samt i eventuella arbetsgrupper. Organisationerna svarar också var och en för medarbetarnas kringkostnader i samband med eventuella resor, etc. Andra kostnader i verksamheten ska fastställas inom ramen för förhandlingsrådets gemensamma budget. Förhandlingsrådet kan föreslå/besluta att kostnader ska fördelas enligt fastställd fördelningsnyckel mellan organisationerna.

Kostnader

Giltighetstid för Industrins samarbetsavtal och förhandlingsavtal

Nedan angivna och undertecknande parter inom industrin har i särskild ordning inom respektive avtalsområde antagit detta avtal. Parterna är överens om att avtalet träder i kraft den 1 juli 2011 och gäller tills vidare, med sex månaders ömsesidig uppsägningstid.

Stockholm den 21 juni 2011

Ulf Adolfsson, ordförande, Trä- och Möbelföretagen

Per Ahl, vd, Stål och Metall Arbetsgivareförbundet, Gruvornas Arbetsgivareförbund, SVEMEK

Rolf Andersson, ordförande, Skogs- och Lantarbetsgivareförbundet

Agneta Dreber, vd, Livsmedelsföretagen

Lennart Evrell, ordförande, Gruvornas Arbetsgivareförbund

Sven Gatenheim, ordförande Teko, Sveriges Textil- och Modeföretag

Peter Gossas, ordförande, Stål och Metall Arbetsgivareförbundet

Göran Gustafsson, ordförande, Grafiska Företagens Förbund

Leif G Gustafsson, vd, Trä- och Möbelföretagen

Jonas Hagelqvist, vd, Industri- och KemiGruppen

Per Hidensten, vice vd, Skogindustrierna

Göran Holm, ordförande, Livsmedelsföretagen

Ulf Larsson, vice ordförande, Skogindustrierna

Katarina Novak, vd, Skogs- och Lantarbetsgivareförbundet

Arne Sehlström, vd, Byggnadsämnesförbundet

Åke Svensson, vd, Teknikföretagen

Lena-Liisa Tengblad, vd, Grafiska Företagens Förbund

Anders Weihe, vd, Teko, Sveriges Textil- och Modeföretag

Leif Östling, ordförande, Teknikföretagen

Stefan Lövén, förbundsordförande, IF Metall

Cecilia Fahlberg, förbundsordförande, Unionen

Ulf Bengtsson, förbundsordförande, Sveriges Ingenjörer

Hans-Olof Nilsson, förbundsordförande, Livsmedelsarbetareförbundet

Per-Olof Sjö, förbundsordförande, GS Facket för skogs-, trä- och grafisk bransch

Regler om slutbudsmedling

Om förbundsavtalspart även efter det att partsgemensamma överläggningar enligt punkten 6 i Förhandlingsavtalet har ägt rum inte förmått träffa nytt förbundsavtal kan OpO-gruppen fatta beslut om att föreslå parterna att använda slutbudsmedling enligt följande bestämmelser.

Förslag om slutbudsmedling bör endast lämnas beträffande en förhandlingsfråga där parterna ålagts att utreda och precisera densamma samt till OpO överlämnat ett material som visar att frågan är väl avgränsad.

Parterna ska inom sju dagar från det att OpO-gruppen föreslagit slutbudsmedling ange om de antar eller förkastar förslaget. Om förslaget antas är slutbudsmedlingen bindande för parterna och det råder fredsplikt under förfarandet. Förfarandet ska slutföras inom två (2) veckor.

Slutbuds nämnden består av fem ledamöter. Ordföranden i OpO-gruppen är alltid ordförande i slutbuds nämnden. Av övriga fyra ledamöter utser vardera förbundsavtalspart två. Dessa ledamöter ska finnas bland verkställande direktörer, förhandlingschefer, ordföranden eller avtalssekreterare hos part i detta avtal.

Slutbuds nämnden ska förelägga envar av parterna att inkomma med ett förslag till lösning av tvistefrågan samt en utförlig motivering till förslaget, innehållande en förklaring av att och hur förslaget är förenligt med detta avtals syften. Nämnden kan bestämma att parterna inför nämnden ska utveckla sina ståndpunkter samt inkomma med förslag till avtalstext.

Slutbuds nämnden ska genomföra omröstning över parternas förslag till lösning. Varje ledamot ska ange de skäl, på vilka han eller hon grundar sin mening. Den mening ska gälla, som omfattats av mer än hälften av ledamöterna.

Endast sådana partsförslag som slutbuds nämnden funnit förenliga med detta avtal kan godtas. Om slutbuds nämnden finner att enbart ett av partsförslagen uppfyller dessa kriterier, ska slutbuds nämnden besluta i enlighet med det förslaget.

Finner slutbuds nämnden att inget av partsförslagen uppfyller de krav som ställs ska parterna föreläggas att inkomma med nya förslag.

Slutbuds nämndens avgörande är bindande för parterna. Nämnden ska senast fem (5) kalenderdagar i förväg meddela avtalsparterna när den kommer att meddela sitt avgörande.

Slutbuds nämnden ska eftersträva enhälliga avgöranden. Dessa ska vara skriftliga och innehålla en motivering till det slut vartill nämnden kommit. I det fall slutbuds nämnden misslyckats att uppnå enhällighet ska även skiljaktiga meningar redovisas skriftligt med tydlig motivering.

Fram till dess avgörandet meddelats kan parterna under ledning av de opartiska ordförandena träffa överenskommelse i de frågor som slutbuds förfarandet avser. Överenskommelsen ska ske i kollektivavtalets form och omedelbart ges in till slutbuds nämnden. Om slutbuds nämnden finner att överenskommelsen omfattar de frågor som har lämnats till nämnden ska den skilja sig från ärendet genom beslut.

Undertecknare av Industriavtalet:

Byggnadsämnesförbundet
Grafiska Företagens Förbund
Gruvornas Arbetsgivareförbund
GS Facket för skogs-, trä- och grafisk bransch
IF Metall
Industri- och KemiGruppen
Livsmedelsarbetareförbundet
Livsmedelsföretagen
Skogs- och Lantarbetsgivareförbundet
Skogsindustrierna
Stål och Metall Arbetsgivareförbundet
SVEMEK
Sveriges Ingenjörer
Teknikföretagen
TEKO, Sveriges Textil- och Modeföretag
Trä- och Möbelföretagen
Unionen